

พระประจำใจ

พระราชสุทธินิพนธ์

P8002

เจริญสุข ท่านผู้เฝ้ารอธรรมสัมมาปฏิบัติทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ วันนี้เป็นวันอุโบสถวันพระแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ทุกท่านมาสร้างกุศลกัน เริ่มต้นด้วยทานมัย การทำบุญ ตักบาตรตอนเช้า รักษาอุโบสถกำหนดองค์ ๘ ประการ แล้วบำเพ็ญกุศลจิตให้กุศลกรรมบถครบ ๑๐ ประการ ทั้งด้านกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม

เข้าไปถึงคุณพระศรีรัตนตรัย ยึดมั่นหน่วงเหนี่ยวคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรมเจ้า คุณของพระสังฆเจ้า โดยพระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาแนบสนิทติดอยู่ในหัวใจเป็นภาคปฏิบัติธรรม

น้อมนี้กระลึกถึงคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามาแนบสนิท เป็นวิธีการดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม

มีการสร้างความดีละความชั่ว ประกอบกิจการของตนโดยบำเพ็ญจิตภาวนา เป็นเชิงปฏิบัติในการพระพุทธศาสนา จึงจะเกิดคุณธรรม เกิดอานิสงส์ผลงานในรูปแบบ แสดงผลงานออกมาในชีวิตของตน เรียกว่าคุณค่าของพระสงฆ์องค์พระสาวก

เป็นผู้ประพฤติดีแล้ว ละชั่วได้แล้ว เป็นผู้ปฏิบัติชอบ โดยดำรงชอบ กิจการงานก็ชอบ คิดอะไรก็ชอบ ทำอะไรก็ชอบ ประกอบกันเป็นกิจกรรม จิตใจก็ใสสะอาดหมดจดทุกประการ ได้มาจากการบำเพ็ญจิตภาวนา

พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าเป็นผู้ประพฤติดีแล้ว เป็นผู้ปฏิบัติชอบอยู่ในกรอบของมรรค ๘ โดยไตรสิกขา ๓ ครบ สอนตนเองให้ดีมีปัญญาเฉลียวฉลาด ปักลงในคุณค่าแห่งความดีเรียกว่า **คุณธรรม**

แล้วจึงแสดงออกบอกสอนประชาชนให้ประพฤติดีบ้าง ประพฤติชอบบ้าง และจิตใจก็ใสสะอาดด้วยเมตตาปรารถนาดีต่อพุทธมามกะ ดำรงมั่นในคุณธรรมเป็นกิจกรรมของพระสุปฏิบัติเรียกว่า **สุปฏิปทา โภควโต สาวกสงโฆ สงฺฆํ นมามิ** ข้าพเจ้าขอไหว้หม่อมองค์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ข้าพเจ้าจะไม่ไหว้กราบบูคุณที่ตรงกันข้าม

วันนี้เป็นวันพระ ทำใจให้สะอาดหมดจด จิตใจประเสริฐล้ำเลิศอยู่ดีมีปัญญา นั้นแหละ พระ เมื่อใจเราประเสริฐพบพระเมื่อใด จิตใจก็แสดงออกเป็นรูปแบบ คือ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓

ในวันธรรมสวนะ เรามีจุดมุ่งหมายปรารถนาอีกประการหนึ่ง คือ **หาที่พึ่งทางใจ**

เหตุนี้ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ ธมฺโม สงฺขโม เม สรณํ วรํ เอเตน สจฺจ วชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ

นอกเหนือจากการมีสัจจะที่พึ่งของตน มีการยึดเหนี่ยวน้อมนำพระพุทธเจ้า มาปฏิบัติตนให้อยู่แนบสนิทติดอยู่ในหัวใจ ระลึกถึงคุณค่าของพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วเราก็มานิบัติธรรม เรียกว่ามา เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จิตใจก็เป็นพระเรียกว่าสงฆ์ มีแต่ความเมตตา สามัคคี มีวินัย มีสัจจะ มุ่งคิดทำความดี มีปัญญา จึงเรียกว่า พระ

เพราะฉะนั้น วันธรรมสวนะจึงเป็นวันทำใจของเราให้เข้าสู่จุดนี้ให้ได้ มีการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อชำระจิตให้หมดจด ชำระใจให้สะอาด ชำระใจให้บริสุทธิ์ เราจึงมาสร้างความดีกัน สร้างสรรค์ฐานะของตน

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อจะค้นหาพระค้นหาความดีที่เร้นลับอยู่ในจิตใจ ปฏิบัติประจำใจได้แล้ว คนนั้นใจประเสริฐ คนนั้นบริสุทธิ์ มีที่พึ่งของตนได้ จะแสดงออกมาในรูปแบบของค่านิยมพื้นฐาน จะมีเสน่ห์อยู่ที่ใบหน้า มีจิตใจใสสะอาด ไม่ผูกพยาบาทต่อท่านผู้ใด มีจิตใจดำรงกิจในพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนนั้นจะพบพระ

ท่านสาธุชนทั้งหลาย ในวันพระเราต้องมาค้นหาพระของท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ค้นหาพระในใจของท่านให้ได้ ไม่ต้องไปค้นหาพระวัด อัมพวัน วัดอะไรก็ตาม ไม่ใช่พระประจำใจ ต้องหาพระมาประจำใจเป็นวัดของท่านโดยเฉพาะ อีกส่วนหนึ่งจะหาที่พึ่งทางใจได้

ถ้ามีพระประจำใจ มีพระประจำกายแล้ว ท่านจะมีที่พึ่งตลอดชีวิต จะไม่ขัดข้อง ไม่ต้องหมองใจ ไม่เศร้าโศกเสียใจแต่ประการใด จะเกษมสำราญชื่นบานวัฒนาสถาพร

คนที่ขาดที่พึ่ง คือคนที่ไม่มีทางเดิน ทางตันหมดแล้ว อับเฉาอับจนหมดอาลัยตายอยาก ปัญญาก็ไม่เกิดขึ้นกับคนประเภทนั้น

ปัญญาจะเกิดขึ้นได้ คนนั้นต้องมีหนทาง คนนั้นต้องหาที่พึ่งโดยทานมัย สีลมัย และภาวนามัย ๓ ประการนี้ ท่านจะพบของดีในจิตใจของท่าน ท่านจะไม่เศร้าหมองใจ นึกถึงท่านเมื่อใดก็ปลื้มใจเมื่อนั้น ด้วยเหตุที่เราได้มีโอกาสบริจาคนาน ได้มีโอกาสบำเพ็ญศีล ได้มีโอกาสเจริญกุศลภาวนากับเขาบ้าง จะได้มีนิสัยปัจจัยเป็นสันดานติดตัวไป

ในชีวิตจิตใจของท่านแต่ละชีวิตที่ผ่านมา เราจะเห็นแต่ความทุกข์ความยาก มีแต่ความลำบากตลอดรายการ ในเมื่อเผ่าชราแล้วท่านจะขาดที่พึ่ง ท่านจะว่าเหวเหมือนข้าราชการที่ปลดเกษียณหาที่พึ่งไม่ได้ จะพึ่งลูกพึ่งหลานก็แลเหลียวเปลี่ยนใจเป็นที่พึ่งไม่ได้ทั้งนั้น จะพึ่งได้ชั่วคราวเมื่อมีชีวิตอยู่ด้วยกันเท่านั้น คำพังเพยว่าไว้ “สู้ไม่ทำอันเดียวก็ไม่ได้” ท่านทั้งหลายเอ๋ย โปรดหาที่พึ่งเสียแต่บัดนี้เถิด

อดตา หิ อดตโน นาโถ ๗ ตนเท่านั้นเป็นที่พึ่งแห่งตน

การเจริญวิปัสสนากรรมฐานเป็นที่พึ่งของตัวเองได้ มีสติเป็นเรือนจิต ใช้ชีวิตเป็นเรือนใจ ใช้ปัญญาเป็นแสงสว่างส่องทางเดินไปเถิด จะได้ล้าเลิศในชีวิตของท่าน มีความหมายอย่างแท้จริง

ใครจะท้วงติงพระพุทธเจ้าคงไม่ได้ นอกจากคนถ้อยผู้ไร้ปัญญา เหมือนโตเทยยพราหมณ์เถียงพระพุทธเจ้าไม่พัก เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นพันล้าน ได้ตายแล้วไปเกิดเป็นสุนัขอยู่ในบ้านลูกชาย ฝ้าสมบัติเก่า ใครมาก็เห่า พระพุทธเจ้าผ่านมาก็เห่าอีก ท่านจึงว่า โตเทยยพราหมณ์เอ๋ย อย่าเห่าเราเลย ทำนองนี้เป็นต้น

นี่แหละอำนาจโมหะ ตายไปต้องเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน นี่แหละคนหวังสมบัติ มีสมบัตินึกว่าจะช่วยได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก คนเราเดี๋ยวนี้คิดเข้าข้างตัวเอง เอาแต่อารมณ์มาข่มจิต ใช้ชีวิตด้วยโลภะ โทสะ โมหะ คนนั้นหาที่พึ่งไม่ได้เลย เป็นเศษมนุษย์ บुरุษโคมลอย ไม่ใช่มนุษย์แท้ หาหลักแหล่งไม่ได้ เรียกว่า **สัมภเวสี** จิตใจกวัดแกว่งฟุ้งซ่านหาภิเลสเป็นอารมณ์ แสงสว่างไม่มี ท่านจึงหาพระไม่พบ

พระอยู่ในใจท่านต้องมีปัญญาดับตรับฟัง มีศรัทธาเชื่อถือจุดหมายคือความดี และมีความคิดอ่านเขียนเรียนวิชาไว้ เป็นหลักฐานสำคัญของชีวิต

นอกเหนือจากนั้น จิตก็มีภาวนา เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ได้ผลขึ้นมาในสันดานของตน จิตกมลที่เศร้าหมองหายไป จิตของท่านก็มีปัญญา แสงสว่างส่องทางมรรคมรรคาจะเดินทางไม่ผิดในชีวิตตลอดกาล

พระคือใจเย็น พระคือใจเป็นสุข ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่อาฆาตเคียดแค้นริษยากันแต่ประการใด คนนั้นเป็นพระได้ ไม่จำเป็นต้องกล่าวว่าบวชในพระธรรมวินัยนี้เท่านั้น ญาติโยมสาธุชนพุทธบริษัทก็เป็นพระได้ มีจิตใจประเสริฐ นึกถึงทานที่บริจาคแล้วก็ชื่นใจ นึกถึงศีลที่รักษาไว้ก็ดีใจ ชื่นใจว่าเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบ นึกถึงภาวนาเมื่อใดจิตใจก็ชื่นบานเมื่อนั้น นั่นแหละพระใจประเสริฐอยู่ให้บังเกิดผล

คนประเภทที่เป็นพระอยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ กินก็สบาย นอนก็สบาย เลี้ยงก็ง่าย ไม่หัวดี้อหัวรั้น ถ้าพบพระในจิตใจของท่านเองแล้ว ท่านจะรู้ได้โดยบังจัตตัง เวกิตัพโพ วิญญูหิ ฐ

ปฏิบัติ เราเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ นั้นแหละพระ... พระสงฆ์จะอยู่ในใจของท่าน ไม่ใช่ พระสงฆ์ที่เดินไปมา เราทำไปเกิดพระจำอยู่ในใจเราชัดเจนแล้ว ไม่ต้องกล่าววจินไตย มัน เป็นเรื่องเงาตามตัว บุญกุศลก็ได้เอง

ไม่ต้องหมายความว่าจะไปเลือกพระไหว้ จะหาพระที่ดี ๆ เลือกพระสงฆ์ที่บริสุทธิ์ องค์กรไหนละบริสุทธิ์ และบริสุทธิ์รู้ได้อย่างไร? เราไหว้ไปเกิด ถึงพระจะตำเรา ท่านไม่ได้เป็น พระก็เรื่องของท่าน ท่านเป็นอสังขที่ท่านจึงตำเรา แข่งชกหักกระดูกเรา เรากราบไหว้ถึงพระสุปฏิปันโน พระสุปฏิปันโนก็เข้ามาสู่จิตใจของเรา พระองค์นั้นเป็นบาปก็เป็นเรื่องของท่าน เรา จะตัดปลิโพทความกังวลนี้เสีย

ผู้มาปฏิบัติธรรมอย่าไปมองเห็นพระองค์ไหนไม่ดี องค์นี้ไม่ดี จงมองแต่พระในใจของเราเกิด อย่าไปดูพระนอกกาย เราต้องดูพระในกาย พองหนอยุบหนอ กำหนดได้ไหม สถิตอยู่ ตรงนี้ พระอยู่ตรงนี้

ถ้าจิตใจเข้าสู่ภาวะมีขั้น ๕ รูปนามเป็นอารมณ์แล้ว แยกรูปแยกนามได้เมื่อใด ท่าน จะมีพระประจำใจ มีพระปกป้องตัวท่านไม่ให้เป็นอันตราย พระสงฆ์เดินมาไม่ใช่พระปกป้อง ท่านได้ ไม่ได้ไปคุ้มลูกปิ่น ไม่ได้คุ้มอันตรายได้

พระประจำกายประจำใจท่านนั้นแหละคุ้มภัยได้ ท่านจะไม่เดินไปหาภัยร้าย ท่านจะไม่เดินไปสู่ความหายนะ ท่านจะไม่เดินไปหาอบายมุข ท่านจะมีความสุขไม่เลวร้ายในสังคมนั้นแหละพระประจำใจประจำบ้านของเรา เราก็มีความสุขในบ้านของเราเอง อันนี้เป็นบุญวาสนาอันหนึ่ง เราท่านทั้งหลายมีพระประจำใจเกิด อย่าไปดูพระวัดไหนไม่ดี วัดนี้ไม่ดี วัด อัมพวันไม่ดี อย่าไปหมายความว่าอย่างนั้น ดูพระในใจเรา พระที่เดินมาบวชเก่า บวชใหม่ รู้ บ้างไม่รู้บ้าง จะเอาอย่างไรอีกเล่า อย่าไปตำหนิพระ คนที่ตำหนิพระตำหนิชี คนนั้นไม่ดี นะ คนไหนเป็นอุบาสกอุบาสิกาเขาจะไม่ตำหนิใคร จะไม่ว่าใครเลย

ขอให้ไหว้พระถึงพระ เอาพระพุทธรูปเข้ามาใส่ไว้ในใจ นำพระธรรมคำสั่งสอนมาปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐาน พระกรรมฐานก็อยู่ในใจนั้นแหละเป็นพระอันล้ำเลิศ ท่านทั้งหลายจะเป็นผู้ ประพฤติดีแล้ว ปฏิบัติชอบแล้วประกอบกิจโดยธรรมสัมมาปฏิบัติ รับรองท่านเป็นพระจะไม่ รุ่ยวายกับใคร จะไม่ตำหนิติเตียนนินทาสรรเสริญใคร คนนั้นจะถืออุเบกขาภาวนา ไม่ต้องมี บุญมีบาป มีแต่ประกาศธรรมะ มีจิตใจไม่ลดละภาวนาแล้ว จะไม่ตำหนิโทษใครจะไม่ว่าใคร แน่نون โดยวิธีนี้จะถูกต้อง

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ต้องตัดปลิโพทกังวลทางบ้าน ไม่ต้องคิดถึงภรรยา สามี ลูกหลาน เพื่อให้มีสติมีจิตอยู่กับปัจจุบันธรรม หาพระประจำใจให้ได้ อย่าได้หวังลูกหลาน ขณะปฏิบัติธรรมเลย ถ้าเป็นพระสงฆ์ก็ไม่หวังเอกลาภ ไม่ต้องหวังวัดของท่าน หวังวัดของ

เราดีกว่า วัดกาย วัดวาจา วัดใจ เป็นห่วงห่วงเอาไว้ในใจ พระก็จะประจําใจ สิ่งทั้งหลาย
สิ่งแหวดล้อมก็ดีขึ้น บางรูปท่านมาบวชนาน อยู่ยาวนานไปอย่างนั้นเองแต่ไม่พบพระ จึงต้อง
ลำบากใจวุ่นวายไม่พัก ฟุ้งซ่านตลอดรายการไม่มีความสุข

ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดอายตนะ ชาติ อินทรีย์ ถ้ามันเกิดฟุ้งซ่านก็เอาพระใส่ใจเสีย
ฟุ้งซ่านหนอ ฟุ้งซ่านหนอ ถ้าคิดมากใจเป็นอกุศลเอาพระมาประจําใจซะ พระเจ้าเข้าได้
อย่างไร เรากำหนด “รู้หนอ รู้หนอ” โปรดรู้ตัวเถิด โปรดมีสติเถิด เตียวพระก็เข้ามาประจําใจ
แล้วเราก็ไม่วุ่นวาย ไม่ฟุ้งซ่านกับใคร ๆ

คิดอะไรไม่ออก พระท่านเข้าประจําใจเมื่อใดก็คิดออกเมื่อนั้น ทำอย่างไรจะเอาพระ
เข้าประจําใจ? ก็ต้องกำหนด “คิดหนอ คิดหนอ คิดหนอ” ฯลฯ ความคิดเป็นสมาธิ หนอเป็น
ปัญญาบังเกิดเข้าไว้ พระเข้าใจได้เมื่อใดปัญญาเกิด ความคิดที่ไม่ดีมันก็หายไป ความคิดดี
ใหม่ก็เข้ามาแทนที่ก็เกิดหนทางทำให้เราเดินทางถูกต้อง

ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย คนเรานอนนอนยากลำบากใจก็ช่างเถิด เพราะเขา
ไม่มีพระประจําใจจึงมีจิตเป็นอกุศล จงแยกทางกันเดินไปเถอะ อย่าเดินทางเดียวเหยียบบรอย
กันเลยพาลกับบัณฑิตอยู่ด้วยกันยาก พาลเดินไปแล้วบัณฑิตจะเหยียบบรอยข้างหลัง ดูชัดเจน
ไหม

อยากเรียนรู้ถามหญิงคันทุก

ยากทำอุกถามเด็กเลี้ยงควาย

คนสามบ้านกินน้ำบ่อเดียว

เดินทางเดี่ยวอย่าเหยียบบรอยกัน

นะฯ อยู่หัวสามตัวอย่าละ

นะฯ อยู่ที่ไหนไปเอาที่นั่น

ได้แก่อะไรเอ่ย? รับรองไม่ได้ทุกคน ท่านทั้งหลายตีปัญหาไม่ออก เพราะยังไม่ปฏิบัติ
กรรมฐานได้ไม่ถึงจุด

คนอันธพาลชอบเหยียบบรอยกันเดินตามรอยกัน คนดีมีปัญญาเขาจะไม่เหยียบบรอย
ของใคร จะไม่ซ้ำแบบในอกุศลกรรม บัณฑิตที่มีพระจะไม่เหยียบเขา จะไม่ซ้ำรอยเขา จะ
เดินทางด้วยปัญญาที่มี บัณฑิตที่ความคิดสูง

อยากเรียนรู้ถามหญิงคันทุก การทอผ้าเป็นประการใด ยากเย็นเชียวใจ กว่าจะได้ผ้า
แต่ละผืนจะต้องทำอย่างไร ขอฝากไว้ไปคิด ถ้าปฏิบัติได้จะรู้ว่าทออย่างไร คันทุกเป็นประการ
ใด ไหมเป็นประการใด กว่าจะมาทอเป็นผืนเป็นคืบเป็นศอก แสนจะลำเค็ญมิใช่น้อย ยัง
สามารถมาทำผ้าละเอียดอ่อน ยกดอกยกดวงได้สวยงามน่าทัศนาชม

อยากทำอุกถามเด็กเลี้ยงควาย หมายความว่าอะไร อย่าลืมนะว่าเด็กเลี้ยงควาย
นั้นโง่มาก่อน แต่แล้วมีจิตเป็นกุศลเป็นประการใด จะทำอุกจากความโง่ให้เกิดผลเกิดปัญญา

เฉลียวฉลาดมักไว้ในปัญญา จึงไม่เหยียบบรอยใคร จึงไม่ว่าใคร ประวัติศาสตร์จะไม่ซ้ำรอย
ของใคร

คนนั้นจะเดินทางถูก **ปลูกสติ ดำริชอบ ประกอบกุศล ได้ผลอนันต์ เป็นหลักฐาน
สำคัญ** ดังที่ได้ชี้แจงมา ณ บัดนี้

คนน้องเห็นพี่ไม่ดี เดินตามรอยพี่ดีหนักหนาหรือ คนเราจึงแย่งสมบัติกัน บางคนมีนา
อยู่เพียงกะผีกเดียวแย่งกันอยู่นั้น คนที่เขาไม่แย่งใครคนดีผู้มีปัญญาจะไปหาเอาใหม่ จะไม่
รบกวนพ่อแม่ แยกออกไปหากิน และจะมาสอนงานให้แก่พ่อแม่ด้วยความดีใจ

ท่านสาธุชนทั้งหลาย การจะแผ่เมตตาสร้างความดี ให้มีกำไรชีวิต ท่านจะไม่มี
อุปสรรคจกต้องทำอบบนี้ อย่าไปริษยาเขา ทำอะไรอย่าไปผูกพยาบาทฆาตพยาเวร เวรย่อม
ระงับด้วยการไม่จองเวรกัน อย่างนี้จะถูกนะ บาปย่อมระงับด้วยการไม่สร้างบาป ความดีมี
บุญต้องต่อคุณประโยชน์ ไม่ให้มีโทษเจือปนอยู่ในจิตใจแต่ประการใด เมื่อเป็นพระใจ
ประเสริฐแล้ว รับรองได้เลยว่า ท่านทำงานไม่มีอุปสรรค จะไม่มีอะไรขัดขวางระหว่างทางด้วย

ท่านเป็นพระไปไหนมีคนไหว้ มีคนต้องรับ มีเสน่ห์ มีมหานิยม มีคนนิยมชมชอบ มี
คนประกอบกิจ รับรองไม่มีอุปสรรคอย่างแน่นอน

เมื่อปฏิบัติถึงโสฬสญาณเข้าถึงจุดมุ่งหมาย ไกล่ฉานสมาบัติ นิโรธสมาบัติ ท่านจะพบ
ข้อนี้ว่าจะหายตำรานี้ได้เอง และจะบอกได้ชัดเจนด้วยประการทั้งปวง

จะทอหูกอย่างไร เขาต้องทอกันอย่างไร จิตใจของท่านจะละเอียดอ่อนเหมือนคันหูก
ทำถูกคือเลี้ยงควาย มันจะต้องไ้มาก่อน จึงจะหาความฉลาดปราดเปรียวในหัวใจ หาที่พึง
ทางใจคือธรรมะ ท่านจะหายปัญหานี้ได้ ท่านจะอธิบายได้ละเอียดอ่อน ที่พูดนี้เป็นเปลือก
เท่านั้น ถ้าแก่นแท้ท่านจะหายได้ด้วยตัวของท่านอย่างแน่นอน

คนเจริญวิปัสสนาทำให้คนไม่ซ้ำรอย ทำให้เกิดปัญญาเหมือนเราไ้มาก่อน จากเด็ก
เลี้ยงควายมาปฏิบัติเข้า ความไ้ก็จะเกิดความถูก ความถูกจะรู้ความผิด จะมีชีวิตด้วยความ
เกิดผล คือปัญญาแหลมหลักปักลงในหนทางและเดินทางโดยถูกต้อง

ผู้ปฏิบัติกรรมฐานโปรดเจาะแต่เรื่องของตัวเอง อย่าไปเอาเรื่องของคนไม่ได้
เพราะมากเรื่องมารวดตลอดร่างกาย มัวหาเรื่องให้มากขึ้น ทุกเราเต็มเปาเต็ม
กระเป๋าย่อมมากแล้ว ทำไมเอาทุกข์จรเข้ามาอีกเล่า เอาทุกข์นอกประเด็นมาใส่ใจ ไหน
เลยท่านจะพบแต่อกุศลกรรมตลอดรายการ มีแต่เวรกรรมตามสนอง

ท่านทั้งหลายจงระงับเวรเสีย อย่าจองเวรเลย อย่าไปว่าใครเลย ต่างคนต่างสร้าง
ความดีให้มีปัญญาสำหรับตน มีพระประจำตัวเกิดจะประเสริฐศรี มีพระดีประจำบ้าน บ้านนั้น

จะผาสุก ลูกหลานจะเป็นบัณฑิต ลูกหลานจะได้ดีมีปัญญา ลูกหลานจะไม่เถียงพ่อเถียงแม่แต่ประการใด ลูกหลานจะตามใจพ่อแม่

ขอให้ท่านพบพระเสียก่อน เมื่อปฏิบัติพบพระได้ ท่านจะรู้ว่าโสฬสญาณเป็นประการใด

เพื่อเป็นทัศนศึกษาของผู้มาปฏิบัติ ขอให้จิตเกาะอยู่ที่กรรมฐาน จงตัดปليโพทังวลเอาปัจจุบันนี้ จะปฏิบัติกรรมฐานได้รู้และปฏิบัติตามสัจจะ เมตตาสามัคคีจะได้มีวินัย เกิดผลเมื่อใด ผลนั้นจะส่งผลให้ท่านเอง โดยการปฏิบัติธรรม

บางคนจะมาอยู่ ๗ วัน อยู่ได้ ๒ วัน ก็หิวกระเพาะกลับแล้ว บอกว่ากับข้าวไม่ดี ที่อยู่ไม่ดี มีคนพูดจาไม่ไพเราะ อดทนอดกลั้นไม่ได้ มาเกิดอุปสรรคนิดหน่อยก็ทนไม่ไหว เดินทางต่อไปอีก همینปีก็ไม่พบพระ **บันไดสวรรค์บันไดนิพพานต้องทำด้วยความเหนื่อยยาก ได้มาด้วยความลำบากอาบเหงื่อต่างน้ำ**

จะสร้างความดีโดยไม่เสียเงินเสียทองยังทนลำบากไม่ได้ ท่านจะไปพบพระวัดไหนอีกเล่า พระที่ไหนจะดีเท่าพระประจำใจของท่าน พระในใจไม่มีท่านจงเป็นคนไม่ดีเช่นที่กล่าวมา จึงกระเสือกกระสนทุรนทุรายหนีออกไป

บางคนไม่ลาหอบกระเป๋านี้ไปเลย บอกว่าที่นี่ไม่ดี อ้อ! ไซ้แล้ว ก็จิตของท่านไม่ดีต่างหาก **พอจิตใจท่านดีอยู่ที่ไหนก็ดีหมด** ท่านจะไม่มีอุปสรรคขัดขวางแต่ประการใด ขอให้ทำใจเถิดอย่าริษยาใครเขาเลย จงตั้งใจให้จริง ๆ

ทำทานแล้วอย่าเสียดาย บำเพ็ญศีลแล้วต้องมีสติ บำเพ็ญภาวนาแล้วต้องให้มันเกิดปัญญา ถ้าไม่มีปัญญาแล้วเราก็หมดหวังหมดความตั้งใจ ท่านก็จะกระเสือกกระสนใจก็เกิดอดทนไม่ได้ ผึ่กไม่ได้ ความสนใจก็ไม่มีแล้วจะเอาสบายที่ไหนล่ะ ไม่มีทางเลยนะ สร้างความดีก็ต้องเหนื่อย สร้างความชั่วก็ต้องเหนื่อยเท่ากัน เอาดีหรือเอาชั่วก็เลือกเอา เลือกเอาดีเถิด